1878. X. évfolyam. 62. szám. Csütörtök, márczius 28.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve:
Egy évre 10 frt — kr. Negyed évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám — „ 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: FŐ-PIACZ, VECSEY-HÁZ FÖLDSZINT a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
TELEGDI K. LAJOS és ifj. CSÁTHY KÁROLY könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyebütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „függetlenségi párt“ közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

EGYHÁZKERÜLETI NAGYKÖNYVTÁR DEBRECEN

Hirdetési díj:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legelcsóbb árért.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilttér“-en megjelenő közlemény öthasábos petit sora 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugyszintén kéziratok sem adatnak vissza.

Előfizetésre való felhivás.

Lapunk 2-ik évnegyedére.

A „Debreczen“ hetenkint ötször megjelenő politikai lap folyó évi **ápr.—jun. negyedévi folyamára** előfizetést nyitunk.

Politikai tekintetben álláspontunk továbbra is változatlan marad. De **nyerni fog** a lap **élénkségében** és **tartalmasságában** azon arány szerint, a mint a t. közönség nagy becsü **pártoló figyelme** felénk fordul.

Felöleljük ezután is a társadalom minden érdekét. Kíméletlenül ostorozzuk az ez ellen vétőket. Emeljük az erényt. Tollunkat mindig e szent háromság fogja vezérelni: **hazafiság, jó szándék és igazság**.

Kitünő tollu munkatársaink dicséretéül legyen elég jeles czikkeikre utalnunk. Ennyi dolgozó erővel, mint a „Debreczen“, egy vidéki lap sem dicsekedhetik.

Minden fontosabb eseményről **távirati uton** értesitünk. Tárczánkban a jövő negyedben egy igen érdekes **eredeti regényt** közlünk **Zombory Gedő** jeles tollából.

Az előfizetési árak a lap homlokán olvashatók. Hirdetések a legjutányosabb áron közöltetnek.

Szilárd elhatározással, tántorithatatlanul haladunk kitüzött czélunk felé. Ennek érzetében bizalommal kérjük a t. közönség becses támogatását.

Hazafias üdvözlettel, Debreczenben, 1878. márcz. 15.

Szatmári Károly,
felelős szerkesztő.

Mikép tömörüljünk?

— Pártkérdés. —

Régi idő óta hangoztatják a különböző ellenzéki pártokból, hogy a most szétágazva müködő, de kormányellenes árnyalatok egyesüljenek.

Ujabban a független szabadelvü párt egyik tekintélyes képviselő-tagja emelte fel szavát ez értelemben.

Mi szives készséggel nyujtjuk az egyesülésre baráti jobbunkat mindazon elemnek, amelyek az időkön át helyesnek bizonyult politikai elveink őszinte elfogadása által velünk társulni, egyesülni óhajtanak.

De épen azért, mi elveink üdvös voltáról mindig erősen meg voltunk, s meg vagyunk ma is győződve: **soha sem tudnánk szövetkezni oly párttal, vagy töredékkel, mely elveink sziklatalajára nem áll.**

Igen, mi szives készséggel tömörülünk a függetlenségi párt programmja alapján.

Mert hiszen azon eszme, mely politikai hitvallásunknak sarkpontját képezi: Magyarország függetlensége, nem mi általunk találtatott fel, egyidejü annak létezése a nemzet létével, s ott élt az folyvást a nemzeti közérzületben; hazánk népe törekvéseinek mindig vezércsillaga volt az.

Alkotmányunk visszaállitása óta is a „közjogi ellenzék“ fogalom alatt létező pártok őrizték ezt meg, csak hogy — fájdalom, — azok nagy része, akik hangoztatták, nem megvalósitására, hanem eltörlésére, kiirtására müködtek.

Mi folyvást hiven s eredeti tisztaságában őriztük meg ama nagy eszmét.

Egykor a „bihari pontok“ azért tartottak lekötve bennünket, mert azokban „Magyarország függetlensége“ dicső eszméje tündökölt.

A függetlenségi párt később szintén ez elv szilárd alapján tömörült, s e vezéreszme leng kibontott zászlaján.

Jövőre is, bármily alakuláson mennének át a pártok, csak olyelemeket támogathatnánk, a melyeknek lobogójára „Magyarország függetlensége“ volna felirva, minden utógondolat nélkül, a kibuvó ajtók határozott kerülésével.

Ha valaha, most van legkevesebb okunk eltávozni ez eszmétől. Valamint arra is — keserü tapasztalatok után — elérhetett az idő, hogy minden igaz hazafi belássa, mikép **Hazánk csak akkor lehet nagygyá, ha anyagilag és közjogilag független lesz.**

Függetlenségünk gyáva feláldozásának természetes következménye ugy is minden nemzeti nyomorunk.

A megrögzött rosz akarat toldhat azon irányelvekhez többet, mint a miket határozottan kifejeznek. De más részről csak a hazafiatlan rosz akarat csonkithatja meg azokat.

Változhatnak az emberek, fordulhatnak máskép a körülmények, cseréltethetnek a viszonyok, de Magyarország állami függetlenségének nagy eszméje élni fog mindaddig, a mig Árpád hazájában egy magyar ember ereiben mozog a honfiui vér.

Különben is természetesebb pártalakulás nem lehet, mint hogy sorakoznak a kormánypárthoz azok, a kik édes hazánkat továbbra is az osztrák érdekek rabszolgájának akarják tartani; viszont sorakozzanak azok, a kik Magyarországot önálló, független magyar államnak akarják még egyszer megteremteni.

Minden más pártalakulás csak ideigóráig tartó. Természetes összeforrasztó kapocs ott nem található fel.

Szép szavakkal, ámitással a gonosz furfang is szerezhet magának hiveket, de ingadozók lesznek azok örökké, s biztosan számitni rájuk soha sem lehet, mert összetartásuknak nincs kellő alapja.

Egyszer mindenkorra ez véleményünk azon megindult mozgalomra nézve, mely az ellenzéki árnyalatok egyesitését czélozza.

Mi a függetlenségi párt elveinek megvalósitásában látjuk Hazánk jövő vagyonának biztos talaját.

Sorakozzunk ez alapon!

És akkor mi is szövetséges társak leszünk.

Szatmári Károly.

— **A népgyülések** betiltásáról a kormány német lapja is kárhoztatólag nyilatkozik, és azt mondja, hogy a kormánypárt jelentékeny része is helyteleniti azt. A belügyér ma válaszol az e tárgyban hozzá intézett interpellácziókra.

— **Verhovay Gyula** lázitási (!) perét már „közcsendháboritás“-ra szállitották, és a kir. tábla első büntető tanácsa ez ügyet tegnap tárgyalta, s helyben hagyá a kir. törvényszék azon határozatát, mely szerint Verhovay szabad lábra helyeztetett. Az ellene emelt vád részleteit már közöltük, s igy azokat nem ismételjük.

— **A képviselőház** tegnap tárgyalta a büntető törvénykönyvre tett módositásokat, és azokhoz nagy részben hozzájárult. Még ugyan lesz üzenetváltás.

A mai kor gyermekei.

— Szüléknek. —

Hajunk szála meredett az ég felé, midőn a napi lapok hirei között a következő jelentést olvastuk:

„A jelmezes gyermekbál e hó 30-án igen mulatságosnak igérkezik, s a bölcsődének, melynek javára adják, kétségkivül szép anyagi eredményt hajtand. Eleinte a népszinházban tervezték, de a Hungária disztermében lesz. Ma volt belőle a főpróba. Egy negyedfél éves leányka az előtánczos, a többi is mind mosolygó aprószent. De a gyakorlottság a figurákban, az elegans mozgás meglepő. A bálon a tánczkar costümben jelen meg; a bálanya tisztét egy öt éves leányka — a betanitó Müller Lajos táncztanár ügyes tanitványa — teljesiti, ki két franczia öltözetü öt éves marquis kiséretében rajta lesz, hogy bálanyai tisztét ügyesen töltse be. Tánczrendező két 9 éves fiu. Több salontánczot fognak eljárni, de különösen a lengyelkét, magyar manántánczot és Stirienne á la cour, Müller Lajos szerzeményét. A mai főpróbán a jelenvoltak siettek kifejezni örömüket és köszönetüket a nagy ügyességü tanitónak, Müller Lajosnak, ki az egész kart begyakorolta.“

Vajjon számot vetettek-e a szülők magukkal, midőn gyermeküket, már csak kimondjuk, majomkomédiára kiszolgáltatták. Gyermekszobát be lehet zárni, el lehet dugni a gyermekjátékokat: el kell törülni az iskolát, mert ma a csecsemők ott kezdik, a hol a teljes öntudatra ébredt, művelt kedélylyel és képzett szellemmel biró ifju hölgynek, vagy férfiunak a világbalépést kezdeni kellene.

Vajjon kérték-e tanácsot a paedagogiától? a mely azt rendeli, hogy szabad fejlődést kell engedni a gyermek testi és szellemi fejlődésének, a nélkül, hogy erőszakot alkalmaznánk, a fejlődés helyes irányának megakadályozására. A fejlődésnél alkalmazott erőszakos hatásnak eredménye rendesen fattyuhajtás, a mely erőtlen, csenevész, a főéletér el van benne fojtva. Ebből származik a beteges kedély és gyenge jellem, melylyel fájdalom, napjainkban lépten-nyomon találkozunk.

S kik az okai, hogy oly gyakran találkozunk hasonló jelenségekkel?

Kétségtelen a szülők, kiknél a józan tapintat sem pótolja az észszerü gondolkozásnak hiányát.

Hibás a társadalom is, mely csalfa álarczot öltve megtapsolja, ha egy majommá degredált gyermek czifra öltözetben szigoru felügyelet alatt betanult mesterkélt mozdulatokkal játszik olyan szerepet, a mi hozzá nem illik. Vagy pedig, ha egy szende fiatal leány, kinek arczára az ártatlanság pirja illenék inkább, betanult csábos mosolylyal szólitgatja meg egymásután a férfiakat, pénzt csikar ki tőlük, és zavartalanul teszi zsebre kétértelmü bókjaikat.

A társadalom bünös, mert elhiszi, hogy ily önmegtagadó hősies tettekre, a jótékonyságnak nemes érzete ösztönzi a félénk szende szüzet. Vajjon nem fognák reá, hogy a 3—4 éves fiuk is azon törik már lágy fejecskéiket, hogy enyhitsenek embertársaik nyomorán? —

Tudják már ők ezt? értik?

A nevelésnek mindenesetre bizonyos cél felé kell törekedni. Ha jól meggondoljuk, ennek a divatos rendszernek is van célja. Hát miért alapitanák a mamák a jótékony nőegyleteket? Bizonyosan arra nevelik gyermekeiket, hogy a hiuságnak, ez örökkön tartó vásáros bedéiban ki ne fogyjanak azok, a kik nem tudják azt, hogy a jótékonyság is csak akkor valódi jócselekedet, ha nem tudja a balkéz, hogy mit tett a jobbkéz. Jókor meg kell tanulni a kis gyermeknek, hogy nem akkor cselekednének jobbat, ha mindjárt a fényes toilettere szánt pénzt adnák oda a szegényeknek, hanem előbb fel kell ölteni a cifra rongyokat, meg kell hurczolni ártatlan lelkét a hiuság, irigység, verseny és cselszövények tömkelegében; és ha azután egy-két fillér hull a kosarába, az adja oda a szegényuek, mert legalább nyilvánosan meg is dicsérik érte.

Kiváncsiak vagyunk azon három és fél éves leánykára 12—13 év mulva, ki a gyermekbálban mint előtáncos fog szerepelni; vagy plane azon öt éves kis babára, ki a bálanya tisztét fogja teljesiteni; mi különben még gondolatnak is ostoba.

Elvárjuk a kilencz éves bálrendezőtől, hogy bálkirálynőket is fog proclamálni; a mamák és papák örömére, a divatlapok „himeni rovata“ is nemsokára hirdetni fog egynehány házasságot, mely e gyermekbáli ismeretség folytán köttetett.

Az üdvözitő mondta ugyan hajdan, hogy bocsássák hozzája a kisdedeket; ezeket azonban még ő sem kivánná látni, mert e szerencsétlenek már kiskorukban őslénynyé lettek áldoztatva, csak azért, hogy szülőiknek hiusága ki legyen elégitve.

Hentaller Lajos.

— **BUDAPESTI HIREK. Franknói** Vilmosnak a király a nagyváradi liszcravarium stallumot ajándékozta. **Eötvös** emlékére eddigelé 3500 frt. gyült össze. **A krisztinavárosi** népiskolában rég nem fütöttek. Ez már nem pesties. **A budai** honvédemlék ügyében élénk mozgalom indult meg a régi és uj honvédek közt. **Kéjvonatok** fognak menni Bécsbe és Velenczébe husvétkor. **Horváth Vinczét** meghivták Bécsbe, hogy a „Toloncz“-ban játsza el Maravcsákot. És ő magyarul játszik. **A Dunába** fult 4 napszámos, a csolnakról estek le.

Közegészségügy.

Jelentés a debreczeni nyilvános kórház 1877. évi betegforgalmáról.

(Folytatás.)

Egy évtized mulva 1852. sept. 30 találkozunk ismét a polgári-kórház uj tervrajzaival, mely a főispánhoz beterjesztetett, de mivel elegendő tőke nem volt a végrehajtáshoz, ismét csak a papirosan maradt.

És a szegény betegek költöztek egyik omladozó városi épületből a másikba, mignem az 1843-ban a város nyugoti részén lévő bikaakol igazittatott ki s rendeztetett be polgári-kórháznak. mely az 1855-ik év nov. 23-kán a Meszena-ház eladatván, még két szobával nagyobbittatott s itt van most is a szegény betegeknek nyomoruságos, de legalább szükségben segitő szállása, de a mely mind az épület alkalmatlan, mind a szükségletre elégtelen volta miatt kielégitőnek nem mondható, s halaszthatlanná vált egy a város s környéke szükségének, a kor igényének s a város diszének megfelelő állandó kórház épitése, melynek felépitése — és berendezése — ha beszámitjuk is a városi előljáróság által kórházi épületnek szánt a legkedvezőbb helyen fekvő belső gazdasági-iskola épületet, s a város által minden bizonynyal adandó tégla- és fanemüeket — nagyrészben fel fogja emészteni a most már meglehetősen növekedett összeget. A mely összeg ekkor fenmarad, csak az vétethetik kórházi szükségek fedezésére szolgáló alapul s annak kamatja fordittathatik egészben a kórházi szükségek fedezésére.

De mig egy diszes kórház nem állittatik fel, az egész kórházi alapitvány tőkéjének kamatja az alap czéljához képest tőkésitendő volna, csakis az 50-nes években mindenható polgármesternek sikerült keresztülvinni, hogy a kórházi alaptőke kamataiból évenként 1200 forint kórházi szükségek fedezésére fordittassék.

És ez 1867-ik év óta, minden évi költségelőirányzatban felemlittetett, soha ellene kifogás nem intéztetett, a mint de jure et lege nem is intéztethetett.

Egyedül a város által ezelőtt ingyen tett némely szolgálmányoknak ez évi előirányzatban készpénzül felvevése volna tehát látszólag nehézményezhető, de valósággal az sem, miután tudva van, hogy az 1872-ik év utólsó negyedéig az országos alapból fedeztetett a városi illetőségü szegény betegek ápolási költsége is, tehát ennek némi elismeréséül a városi előljáróság is megtette ingyen, a mit tehetett a kórház segélyezésére, de miután az 1872. miniszteri rendelet és 1875. III. t. cz. folytán, a városházi pénztárra van utalva a városi illetőségü szegényebb betegek ápolási költségét fedezni, önként értendő, hogy az eddig ingyen teljesitett szolgálmányoknak legcsekélyebb diját, ő is felszámitja a kórház irányában.

Az 1833-ik év nov. 13-ikán kibocsátott felszólitás igy hangzik:

„A magistratus előtt időről időre számosan esedezvén olyanok, a kik rendes megvizsgáltatás után is tehetetlen s nyomorult betegeknek találtatnak, a polgári kórházba felvétettetésekért, ennélfogva nemcsak illendőnek, hanem felettébb szükségesnek is látja, hogy azon polgári-kórház, mely az 1831-ik esztendőben itten is dühösködött cholera ideje alatt váradutczán az ennek ellőtte dohánylerakó helyül szolgált épületben az akkori szoros környülállásokban felállittatott volt, vagy a mostani helyén, vagy pedig a környülállásokhoz képest, másutt állandó és elégséges kiterjedésü intézetté formáltassék.

(Vége köv.)

KELET.

Anglia.

Harczias hirekkel van tele Angolország levegője. Ott már nem biznak a kongreszszus létrejövetelében, más mód pedig nincs a „békés“ kiegyenlitésre.

Tehát dörg az ágyu, peng a kard . . .

Ignatieff.

Bécsben van. Vele foglalkoznak most az ottani lapok, mindegyik különböző felfogással fejtegetvén odaérkezése czélját.

Egy bizonyos. S ez az, hogy ott — baráti keblekre talált.

Románia.

Az oláhnak sehogy sem tetszik a „helyzet;“ zugnak az ellen, hogy a muszkák két évig Románián át tartják fent összeköttetéseiket, s igy az utakat és vasutakat a kereskedelem rovására szüntelenül elzárhatják.

Hanem azért az oláh csak szeret függetlenkedni. Az olasz Romániával keresk. szerződést kötvén, a képv. kamara köszönetet szavazott az olasznak, hogy ily módon elismeri Románia függetlenségét.

Francziaország.

A minisztertanács elhatározta, hogy Francziaország szigoruan semleges marad a kongreszszusban csak ugy vesz részt, ha ott minden hatalom képviselve lesz.

A kamarai budgetbizottság elhatározta, hogy a megszavazott hiteleket a senatus módositása ellenére feltétlenül oly módon állitja helyre, a mint azokat a kamra eredetileg megszavazta.

A czár és pápa.

A pápa levelet irt a czárhoz, hogy a kath. orosz alattvalók nyugalmára gondja legyen.

A czár válaszolt s megigéré, hogy a kath. alattvalók lelki üdvére irányuló minden törekvést támogat.

— **VIDÉKI HIREK. Aradon** egy cs. kir. őrmester 15 és ½ éves leánya „szerelmi bánat“ miatt a Marosba ugrott. **Pancsován** letartóztatják a ki utlevél nélkül oda megy. **Polgárdi** falu (Fehérm.) egy ház kivételével leégett e hó 20-án. **Zsombolyán** egy inas főbe lőtte magát, mivel 30 frtot sikkasztott. **Nagyváradon** a városi tisztujitás ma kezdetett meg. **Vaskón** 5—600 hadköteles közül alig 17 találtatott alkalmasnak. Satnya nép!

Divatos házasság.

BESZÉLY.

(Folytatás.)

A fertálymágnás fiatal nejének eleinte szokatlan volt a fény, a pompa, melyet a társaságokban talált, nemsokára azonban az ár őt is magával ragadta, oly annyira, hogy kis idő mulva ő lett a societé irányadója. Ő körüle forgott minden, őt bámulták a férfiak, s ő reá irigykedtek a nők legjobban.

Ünnepelték mind nyilvános helyen, mind a szükebb társaságokban. Hogy jutott volna ily fény közepette, a fejedelmi paloták termeiben eszébe az a szegény ifju, kinek életét ő annyira megkeseritette, s kinek egyedül ő volt mindene?

Károlyt hamarosan elfeledte; sok tekintetben ezt férje is elősegitette, ki házasságuk első idejében maga volt a figyelem. Monosbélynek ugyanis tudomására jutott, hogy neje már másnak volt menyasszonya; s mindenképen igyekezett szórakoztatni, hogy ez által kiverje fejéből e régi emlékeket, s talán némi hátramaradt érzelmeket.

Igyekezett ellesni minden gondolatát, és kiváncsiságát; de egyszersmind azon czél elérésére is törekedett, hogy neje tetszését saját személye iránt mentül nagyobb mérvben felköltse.

Ismerősei azonban azt beszélték róla, hogy nejét nem szerelemből vette el, hanem kiváló szépsége által elbájolva, hizelgett neki, ha őt nevezték meg, mint a főváros legszebb asszonyának férjét.

Hajlamai után itélve csakugyan lehetett valami e dologban; mert a kártya mellett éjszakázni s legnagyobb plegmával veszteni vagy nyerni egy egész vagyont, ez legfőbb szenvedélye volt.

Igen szerette a szép lovakat, s hacsak tehette, neki volt a legszebb, vagy legalább drágább paripája.

Lehet gondolni, hogy az ily „noble passiok“ meglehetős költségesek.

Nősülése után két évre, miután előbb Clotild anyja vett bucsut az árnyékvilágtól, meghalt Monosbély atyja is, — fiára hagyván óriási vagyonát.

Volt ekkor zürzavar. Egyik hitelező a másiknak adta a kilincset; s a cselédség bármiként igyekezett őket eltávolitni, vártak mindaddig, mig ki nem lettek elégitve.

Ez által az apai vagyon ugy összeolvadt, mintha február végén nap süt a hóra.

Az öreg ur szerzeményeit már mind elvesztegette, s most a régi családi jószágra keres vevőt. Valamelyik ismerőse emlitette Clotild előtt, hogy férje előtte való este kártyán ezreket vesztett. Clotild feltette magában, hogy szemrehányást fog tenni férjének, s megkéri: mondana le ezen kárhozatos szenvedélyéről.

Férje kitérőleg válaszolt. Midőn más alkalommal ismét felhozta e themát, s kérte, hogy ne kártyáznék többet, már ekkor durva hangon felelt.

— Mit avatkozol az én dolgomba? te ezreket fecsérelsz pipereidre; s még te kivánod tőlem, hogy lemondjak egy kellemes időtöltésről csak azért, mert néha pár forintot vesztek.

— Bocsáss meg édesem, neked a kártya nem időtöltés; ez nálad szenvedély; azután nem pár forintot szoktál veszteni, hanem ezreket.

— Nos? s ha ezreket vesztek is? mi közöd van ehhez? nem szabadon rendelkezem-e vagyonommal? Vagy talán az önét költöm, s kártyázom el kedves nagysám? végzé szavait sarcasticus mosolylyal.

Clotild langvörös lett. Ezt soha sem tette még férje. Arra emlékezteti, hogy szegénységből emelte magához.

— Elég uram! kiálta hevesen, legyen meggyőződve, soha sem hozom elő e tárgyat.

Ezzel távozni akart; férje azonban visszatartá.

— Jegyezze meg magának kedvesem, hogy vagyonom enyém, s nemcsak elkártyázni van jogom, de ha kedvem tartja, be is lökhetem a Dunába; és még sincs joga senkinek engem ebben megakadályozni.

E párbeszédből ki lehet venni, hogy mennyire átváltozott Monosbély. Az előbbi kedves férj helyett adott a durva nyers ficzkónak, ki feleségét is csak sportból vette el. Miért ne lehetett volna a legszebb felesége neki, hisz lovai ugy is a legszebbek?

A fentebbi beszélgetés óta megváltozott. Nejét a hol csak tehette csipkedte, meltraitirozta, s ha legcsekélyebb okot talált, pokoli lármát csapott. Valóságos házi zsarnok, Xantippe lett férfialakban.

Szegény Clotild!

Csak most jutott eszébe Károly. Csak most kezdett arra gondolni, mennyivel jobb lett volna nem lenni nagyralátónak. Talán boldogabb lett volna, ha a szerető szivet nem löki el magától, csak azért, hogy szereplési, feltünési vágyát kielégitse. De engedett az ördög csábjainak, s a szerető ifju helyett, e gazdag férfi nejévé lett.

(Folyt. köv.)

Szinházi csarnok.

— „Mózes," eredeti dráma 5 felv. Irta **Váradi Antal.** —

(T. L.) Drámairodalmunk egyik leghivatottabb bajnokaként tünt fel ujabb időben Váradi Antal. Noha jelen drámája compositió tekintetében hátrább áll első müve Iskarióthnál, mindazonáltal magasröptü költészete, nyelvünk mesteri kezelése és erőteljes vonásokkal rajzolt alakjai, e darabjának is kiváló helyet biztositanak szinirodalmunkban. E drámai költeménye is sok tekintetben műremek: s habár némely helyen nem ment a dagályosságtól, mégis az a kimagasló erő, mely benne nyilvánul, ritka tehetségre enged következtetni. Az érdekes bonyodalom hiányát pótolja ragyogó költészetével, mely megragadó szinben tünteti fel csaknem minden alakját.

Meséje Izrael népének egyptomi rabszolgaságát tárja elénk, hol Molech, a zsidórabok őre, (Tiszai) halálra korbácsolja Noemi (Foltényiné) fiát, Aisert, (Gyöngyösi E.) sőt Molech eszeveszett dühében annyira megy, hogy nem tekintve a haldokló végkinjait, az anya kétségbeesett fájdalmát. Jehova népének irgalom kérését, uj csapást készül mérni a haldoklóra; a nép zug, de nem meri szavát felemelni a zsarnok ellen; ekkor jelenik meg a Jehova küldötte Mózes. (Temesvári) ki az ég villámszóró haragját kéri e vadállat fejére, mire Molech villámtól csapatva hanyatlik alá. Mózes égi küldetése igazolva van; Izrael népe szabaditóját látja benne, kinek jöttét a haldokló Aisert látnoki tehetségével is megjövendölte. Mint sebzett oroszlán tör elő Hathó, Molech anyja, (Temesvárine) s igazságot kér Osiris főpapjától. (Foltényi.) Aisert anyját Mózes védelmezi, Molechet pedig Pharaó leánya, Roéna. (Törökné.) Mózes ékesszólása által meghóditja Osiris főpapját, ki Roéna részére kedvezőtlenül itél. Hathó iszonyu átkot mond Mózesre, (mely méltó párja a Lear átkának) s az átok csakhamar teljesülésbe kezd menni, mert Roéna és Mózes hevesen beleszeretnek egymásba. Mózes megjelenik a Pharaó udvarában, s előadva küldetését, követeli Izrael népének szabadonbocsátását, fenyegetvén Pharaót a kilencz csapással. A király környezete erre dühösen rohanja meg Mózest, azonban Roéna testével fedezi őt. Pharaón most iszonyu sejtelem vesz erőt; menekülni kiván Mózestől, s esküvel igéri a zsidónép elbocsátását. Roéna ezután találkozik Mózessel, s bevallja szerelmét; Mózes sem ura többé szenvedélyének, és a két szeretősziv találkozásának emeboldog perczében meglepetnek Hathó által, ki boszuja által vezéreltetve, régóta figyelemmel kiséri őket, megsejtvén egymás iránti vonzalmukat, s megjelenik a zsidónép nestorainak kiséretében, kik e jelenet látása után kétségbevonják Mózes prófétaságát. Mózes meg van alázva, mit Roéna sehogysem képes elviselni, s kész inkább kitépni szerelmét szivéből, semhogy miatta Mózes isteni küldetése felől kételkedjenek. Mózesben most két érzelem viv élethalál harczot: a kötelességérzete és a szerelem. S az emberi gyarló test leroskad e két teher alatt. Hathó ezután fennen hirdeti győzelmét, s Pharaó az esküt visszavonja. Mint isten ujja nehezedik Mózesre Roéna iránti szerelme, kitől megválni nem tud, mignem Roéna tőrével átszurja szivét. Mózest szabaddá teszi, hogy hivatását teljesithesse, s Izrael népéről lehull a bilincs, miután a kilenczedik csapás is kezdetét vette Pharaó elsőszülöttjének halálával. —

Ez egyszerü mesét a sok hatásos jelenet teszi folyton érdekessé; Mózes, Roéna, Hathó, Pharaó s még egy pár epizódikus alak, mind megannyi gyöngyei a darabnak.

Temesvári (Mózes) megjelenése és játéka elragadó volt. Maszkja kitünően sikerült, idealisabb antik arczot festményen sem láttunk. Öltözéke is nagyon jól volt megválasztva; a szebbnél szebb költői részleteket oly szépen szavalta, hogy a közönség tombolt elragadtatásában; plasztikai alakitása öltözékéhez kiválóan jól illett. Csak a negyedik felvonás végjelenetében szerettünk volna egy kis mérsékletet a hangban, mert hangja egy bizonyos pontig igen jól imponál, de azon tul, nem. —

Törökné (Réna) érzéssel és a nála megszokott routinnal játszott; szerelem vallomása méltó volt a szöveghez.

Temesváriné (Hathó) a darab e kiválóan érdekes alakját, oly drámai hévvel és megragadó bensőséggel tükrözé vissza, hogy e szerepével bármily magas igényeket is kielégithetne.

Általában e három szereplő annyi igyekezetet és tanulmányt mutatott fel ez estén, hogy nines az a telt ház, mely kellőleg megjutalmazhatta volna játékukat.

Toldi (Manethó) annyira bágyadt és szintelen volt játékában, hogy szinte az álmosságot éreztük szempilláinkon.

Foltényi épen ugy érezheti magát Ammon-Rha szerepében, mint mikor „Fipsz" személyesitőjének „Corjolán" osztják ki.

Foltényiné, Lovászi, Tiszai, Vezéri és Ferenczi mindent elkövettek, s emelték az öszhangot. A rendezés hiven adta vissza a kort, s dicséretére válik rendezőjének. Közönségünk nem nagy érdeklődést tanusitott e szini ujdonság iránt, de hisszük hogy a jelen voltak lelkesedésének hire ment már az óta is, és második előadásnál zsufolásig megtelik a szinház.

— **Külföldi egyveleg.** Philadelphiában márc. 25. este tüz volt, 35 épület áruraktárokkal lőn hamuvá, a kár 1 millió dollár. Rossini özvegye Olyimpia e hó 22-én Páris melletti nyaralójában 78. éves korában meghalt. Az egyiptomi hadak még mindig Várnában vannak. Takarékosságból a porta a bécsi, párisi és berlini nagy követségeket megszünteti. Párisban irodalmi kongresszust terveznek. Chinában négy felé fürészeltek egy mandarint, a miért azt mondá, hogy a chinai császár is csak olyan ember mint más.

Ujdonságok.

* **Bizottsági közgyülés** fog tartatni valószinüleg hétfőn a városházánál. E közgyülést igen fontos ügyek tették szükségessé, felhivjuk reá a bizottsági tagok figyelmét.

* **Bulyovszky Lilla** szinmüvésznő ma városunkba érkezett, hogy közönségünknek nehány felléptével bemutassa magát. Örömmel fogadjuk az Európa szerte hires müvésznő érkezését, kinek vendégjátékai azt hiszszük, zsufolt ház előtt fognak lefolyni.

* **A debr. polgári kaszinó** alapszabályai most vannak sajtó alatt, s azok midőn onnan kikerülnek, a kaszinó tagjainak meg fognak küldetni.

* **Herczl Márk** urtól, a lapunkban megjelent könyvismertetésnél kifejezett azon óhajunkra, miszerint kivánatos volna, ha munkáját egy kis gyakorlati könyvvitellel megtoldaná, azon felvilágositást nyertük, miszerint egy nagyobb munka előállitásán fáradozik, mely e tárgyat kimeritően fogja előadni.

* **Az igazság érdekében.** A „Neues Pester Journal" folyó hó 9-én megjelent 68-dik számában, a napi hirek rovatában „Nagy mérvű csalás" czim alatt egy ujdonságot közölt, melyszerint több debreczeni katonai élelmező, s az ezekkel egyetértett élelmezési főnök által elkövetett csalás következtében, az állam mintegy 200,000 frtig károsittatott volna meg. Miután ezen, más lapok által is átvett ujdonság a valódi tényállásnak meg nem felel, s miután a „Neues Pester Journal" a hir közlésekor a „Debreczent" nevezte meg az ujdonság forrásaként, annálfogva a temesvári hadparancsnokság az itteni katonai parancsnokság utján, lapunkhoz közlés végett a következő hivatalos helyreigazitást küldötte be: Helyreigazitás. A „Neues Pester Journal" 68-ik számának „Napi hirek" rovatában „Nagy mérvü csalás" czim alatt egy hirt közöl, melynek értelmében három, névleg is felemlitett katonai élelmező Debreczenben, az illető hivatali főnök közreműködése mellett elkövetett csalás következtében az állam mintegy 200 ezer frtig károsittatott volna meg. E hirt, az igazság érdekében, oda kell módositani, hogy a jelen esetben nem állami pénzek vagy élelmezési ellelegek — minők Debreczenben nem is léteznek — elsikkasztásáról van szó, hanem kizárólag azon 200,000 frtot jóval meg sem közelitett pénzösszegről, mely az emlitett hivatalnok által s a három albérlővel egyetértőleg kiállitott adós levelekre egyes pénzintézetektől s magán egyénektől kicsalatott. Hogy mennyiben és mennyiben nem való azon állitás, hogy az állam ezen összegekig megcsalatott, a hivatalos vizsgálat befejezésekor mindenesetre ki fog tünni. — Temesvár, 1878. márcz. 22. **Scudier**, m. k.*)

* **A szinház gondnokává** tette meg egy fővárosi lap Rápolthy Nagy Károlyt. Az már igaz, hogy szinházunkra ráférne egy gondnok, különösen ha vagy 50,000 frtot forditana a gondozására; azonban most az egyszer nem erről van szó, amennyiben Rápolthy Nagy Károly a kórház gondnokává lett megválasztva.

* **Eljegyzés.** Az aradi ev. hitközség derék lelkésze t. Stiegler Gusztáv ur Debreczen egyik legbájosabb s miveltebb leányát Loóg Emma urhölgyet jegyezte el Fogadják az ifju jegyesek őszinte szerencsekivánatainkat!

* **Postaügy.** A H.-Böszörmény, B.-Ujváros, Hosszupályi és Sámsonba szóló postaküldemények feladási határideje f. év april hó 1-én változást szenved, a mennyiben az emlitett helyekre a jelzett időtől kezdve nem déli 12 órakor, hanem délután 5 órakor fognak a küldemények elindittatni, amit ahoz leendő alkalmazkodás végett a t. közönségnek tudomására hozok. — Debreczen, 1878. márcz. 28-án a m. kir. postahivatal főnöke. Mayer.

* **Apróság.** (Kutyavilág a magyar irodalomban.)

Tóth Ede a **„Pelbárt Julcsa"** 4 felvonásu népszinmü első kinyomatása alkalmából megfordult sirjában. Követeli vissza a „Falu roszszá"-t s más darabjait a magyar irodalomtól. Éjfélen meglátogatá szelleme Balog Imre ügyvédet. Először a ref. egyház tanácstermében keresé. De a mint Tóth Ede ott keresé a „Pelbárt Julcsa" szerzőjét, egy szolga megjelen s azt mondá a szellemnek: — ez nem az örültek háza, menjen tovább s keresse másutt.

Széchenyiutczán Szigligeti lelke jelent meg. Ott kereste az „uzsorás-költőt." Senki nem ismerte. Költő és uzsorás? Hogy illik ez össze? Igen. A ki a sajtó terén uzsoráskodik: az alább való a leggyalázatosabb — pénzuzsorásnál is.

*

A müveltség és jó izlés istennői Debreczenben szállanak le égi fénylakukból. Korbács a kezükben. A korbácson ez áll: „azoknak szól, a kik a legostobább munkát is, ha az nyomtatva van, megveszik, pártolják."

*

Az ostobaság ördöge felkiált a pokolból a „Pelbárt Julcsa" szerzője ablakába: Ez az én szerelmes fiam, kiben nekem kedvem telt. És Balog Imre ügyvéd nem találja másutt helyét, mint — a debreczeni ref. egyháznál.

*) Ezen helyreigazitásra egyszerü megjegyzésünk az, hogy a „N. P. Journal" tévedett, midőn e hirének közlésekor lapunkat nevezte meg forrás gyanánt, mert mi soha nem mondtuk azt, hogy a tudvalevő sikkasztásban az állam károsittatott volna meg. — Szerk.

A szerkesztő nyilt postája.

Jászberény. (B. L.) Kedves polgártársam, nincs „abból" több itt Különben gondolhatja, — hogy mit tettem volna? Kérem az igéretet. **Megyaszó.** Magán levelem megy. **Budapest.** (H. Gy.) Az utóbbi itt lesz, a másik polgártársámé. **Szatmár.** Köszönöm. Csak minél többet, én az ily „unalmast" szeretem. Üdvözöllek! **Mai vezérczikkünk** utolsó 4-ik sorában **„vagyonának"** helyett **„nagyságának"** olvasandó.

Felelős szerkesztő:
SZATMÁRI KÁROLY.
(Szerkesztő lakása: kismesterutca 1385. sz. a.)

Az első debreczeni árverési intézetben

kedden április 2-án következő tárgyak kerülnek árverésre: arany karperecek, függők, medaillonok, gyémántokkal arany garniturák, és láncok, ezüst nemüek, arany és ezüst órák, korallok, értékpapirok, látesövek, kiszivott tajtpipák, puskák, férfi és női ruhák, fehér asztal, és ágynemüek, kendők, szövetek, madár kalitkák, gyertyatartók, egy iparegyesületi részvény, egy hátultöltő kugelsluc stb.

Az elárverelendő tárgyak jegyzéke az árverést megelőző vasárnap és hétfőn bárki által megtekinthető.

Felkéretnek mindazok, kik tárgyaikat elárverelés véggett beadni szándékoznak, hogy azt mindég szerda estig tegyék, hogy e tárgyak jegyzéke a következő csütörtökön a hirdetésben megjelenhessék.

Kitörölhetetlen
jegyzésre való tinta.
Vendéglősök, fürdőintézetek, kórházak és társulatok részére, s általában nélkülözhetetlen minden háztartásnál.
1 üreg jegyző tinta 1 frt nagyobb 3 frttól—5 frtig.
1 fehérnemü bélyeg 2 betüvel, 50 kr, 80 kr—1 frtig.
1 fehérnemübélyeg monográmmal 1 frt 20 kr, 1 frt 80 kr, 2 frt 50 kr.
Számok 1-től—0—ig, 90 krtól 1 frt 20 krig.
Mindennemü koronák 50 kr.
Bádogszelencze festékvánkossal s ecsettel 85 kr.
Nyomó-vánkos ecsettel 20 kr.
A n. é. közönség kényelmére raktáromban találhatok mindennemü előjegyzésre való modelek, monogrammok betük szegélyezéshez és himzéshez.
Megrendelések utánvét mellett teljesittetnek.
Nagyban vevők százalék leengedésben részesülnek.
Előjegyzések teljesen kiállittatnak
H. Bettelheim
Weihburggasse 23.
111. 1—10. Bécs.

ORMÓS FERENCZ
norinbergi és diszáru főküzlete Bécsből
Debreczenben, a fopiaczon, Scheer Bernát ur házában
a „BIKA" szállodával szemben.
Ajánlja dusan berendezett raktárát.
Vadászati és védő czikkek: Percusion, Lefaucheux, Lancaster és Flobert fegyverek, töltények, tölténytáskák és övek, revolverek, pisztolyok, hozzávaló töltények és táskák.
Lovaglásra: angol disznóbőr nyergek, kantárok, izzasztók, zabolák, kengyelvasak, sarkantyuk, lovagló vesszők, botok és ostorok, valódi angol nyeregszappan.
Utazáshoz: bőr, vászon és fa öndők, táskák, toiletthez berendezett cassettek és táskák, Plaid szijak, gummi köpenyegek.
Háztartáshoz: asztalkések, fa, csont, szaru, alpacca és alpacca ezüst nyéllel, britaniaérez, pakfong, alpacca és alpacca ezüst kanalak, eczet, olaj és vajtartók, czukorvágók és szelenczék, theafőzők, kannák, kávéfőző gépek, kávéőrlők, gyorsforralók, husvágó és kolbászcsináló gépek, fa, pléh, británia érez- és alpacca-tálczák, asztali gyertyatartók, réz, vas, bronz, britania, érez, pakfong, alpacca és alpacca ezüstből, R. Ditmár-féle asztali és függő petroleum lámpák, madárkaliczkák, virágasztalok, sodaviz-gépek.
Toilletthez; fésük, fog, köröm, haj és ruhakefék, szappanok, fogpép és porok, valódi kölniviz és illatszerek.
Báli legyezők, ékszerek, virágcsokor-tartók, legyező zsinórok.
Különbféle diszáruk vas, bronz, fa, porczellán, maché és bőrből.
Optikai czikkek: orresiptetők, szemüvegek, Lorgnettek, táv és szinházi látcsövek, barometrum, hévmérők, szesz, czukor, bor, sör, eczetmérők, vizmértékek.
Legujabb divatu férfi és gyermek kalapok keztyük, esőernyők, sétabotok, tajték pipák, szivar szipkák, zsebkések, pénz és szivartárczák, dohányvágó gépek. — Gyermek játékok.
Szodaviz gépek 8½ forinttól 20 forintig.

Márczius 1-én a
200,000 frtos főnyereményt
egy általunk kiadott igérvény nyerte.
Igérvények.
Hitel sorsjegyekre csak 4 f. 50 kr. és 50 kr. bélyeg. | Bécsi sorsjegyekre. csak 2 frt. és 50 kr. bélyeg.
Kettő együtt csak 6 frt s a bélyeg.
Főnyeremény **400.000 frt.** Főnyeremény
Huzás 1878. április 1.
Bécs **MERCUR** Bécs
Váltó-iroda és kiadóhivatal
Wollzeile 13. Wollzeile 13.
CH. COHN.
99. 9—12.

Hirdetés.

Az „első debreczeni asztalos társulat" csődtömegéhez lelhározott, — a zenede és törvényszék épületében a Kolda-féle volt czukrászda helyiségében levő „Temetkezési intézet" és „Butorraktár" árunak, — u. m. mindennemü ércz- és fakoporsóknak, halotti szerelvényeknek, gyász ruháknak, továbbá mindennemü butoroknak és egyéb tárgyaknak naponkénti kiárulása elhatároztatott.

A midőn e körülményre a t. közönség figyelmét felhivom, — egyszersmind tudatom: hogy a nevezett tárgyaknak a legjutányosabb ár melletti végkiárutása — általam a f. hó 25-ik napjával megkezdetett.

Hegedüs István,
h. ügyvéd,
az „első debr. aszt. társ." ideigl. csődtömeg gondnoka.
112 2—3

Hirlapeladás.
Hofman Szaniszló kereskedésében naponként következő hirlapok kaphatók:
A „Hon" | „Ellenőr"
„Budapest" | „Közvélemény"
„Bolond Istók" | „Magyar Hirlap"
„Borszem Jankó" | „Neues Pester Journal"
„Debreczen" | „Pesti Napló"
„Debreczeni Ellenőr" | „Paprika és Képeslap"
„Délibáb" | „Polgártárs"
Debr.-Nagyv. Ertesitő | „Üstökös"
„Egyetértés" | „Vasárnapi Ujság"
Ugyanott minden hirlapra előfizethetni.

Pályázat.

A b. e. Nagy József alapitvány 1877-dik évre oda itélendő 500 forintos ösztön dijjára pályázat nyittatik

A pályázatnál megkivántatik, hogy:

1. Az illető magyar reformált vallásu s a felsőbb tudományokat debreczeni főiskolánkban végezte legyen.

2. Kitüzött pályájának a lelkészi, vagy tanárinak kell lennie.

3. Kell, hogy a filozófiai s theológiai tudományokon kivül, a latin nyelvben annyira jártas legyen, hogy a római classikus irókat jól értse, mit hogy jól ért, ugy azt, hogy a görög nyelvtanból kitünő osztályzata van, érettségi bizonyitványával kell igazolnia.

Tartozik az élő nyelvek közül a németet teljesen érteni s egész folyékonysággal beszélni. Megkivántatik, hogy a franczia nyelvben is birjon annyi előkészülettel, hogy a könyveket jól értse.

Ez utóbbiakra nézve is elengedhetetlen szabályul tüzetvén ki, hogy ezek is illetékes s tekintetbe vehető bizonyitványokkal igazoltassanak.

Mely igy szerelt, — másképp figyelmen kivül hagyandó — pályázati kérvények f. é. május 1-ső napjáig Révész Bálint püspök és alapitványi bizottsági egyik elnök urhoz lesznek beterjesztendők.

Debreczen 1878. márcz. 28.

Bodossy Pál.

1—1.

Tavaszi idényre!
Kész gyermek ruhák (3 évestől kezdve) 4 frttól 10 frtig.
Kész férfi öltönyök 12 frttól 28 frtig.
Kész férfi ujdivatu felöltők 10 frttól 20 frtig.
Legujabb divatu férfi és gyermek kalapok 1.50 krtól 5.50 krig.
Szines Creton és Chiffon ingek 1.20 krtól 3 frtig.
Gallérok 2 frttól 2.80 krig. | Kézelők 3.50 krtól 6 frtig. | nyakkendők.
nagy választékban és olcsó árban
Rott Lipót és testvère
férfi divatüzletében, Czegléd-utcza 2. sz. a.
113 2—6

Dr. Handler Mór
orvos és sebésztudor, szülész és szemész,
gyógyit gyökeresen fényes s tartós siker biztositása mellett mindennemü
titkos betegségeket
1) az önfertőzésnek minden következményeit, u. m.: az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolyást, különösen a
tehetetlenséget
(elgyengült férfierőt).
2) hugycsőfolyásokat (még idülteket is), a nemzőrészek bujakóros fekélyeit és másodrendü bujakórt minden alakjaiban és elcsufitásaiban;
3) hugycsőszüküléseket;
4) fris s idült nyákfolyásokat nőknél, az ugynevezett fehérfolyást,
5) bőrkiütéseket;
6) a hugyhólyag betegségeit és mindannemü vizelési nehézségeket.
Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7 órától 8-ig.
Lakik: Pesten, belváros, kigyó-utcza 2. sz. kigyó- és városház-utcza sarkán. (Rottenbiller-féle házban) 1. emelet, bemenet a lépcsőn.
☛ Dijjal ellátott levelekre azonnal válaszoltatik, és a gyógyszerek megküldetnek.
4—100

Kiadó tulajdonos: a debreczeni függetlenségi párt.

Debrecen, 1878. Nyomatott Tiszai Dániel örökösei könyvnyomdájában.